

Voda in njene moči v domišljiji štajerskih Slovencev.

Národno blago. Priobčil J. Majciger.

(Dalje.)

9) V sredini Savinjske doline je hrib, v obče ga „gora“ imenujejo, o katerem se trdi, da je votel in z vodo napolnjen. Iz tega hriba izvira iz strašnih pečin velik studenec, kteremu navadno „izvirek“ pravijo. Bilo je v bližnji vasi dekle, h kterej je skoro vsak teden po enkrat, včasih tudi po večkrat prišel zal fantič vasovat. Dekle pa v resnici ni vedelo, od kod je. Pravil je sicer, da je iz bližnjih Solebaških planin premožnih starišev sin. Vendar to ni bil njenej ljubezni noben napotek.

Neki dan pa je dekle na enkrat izginolo. Dolgo so čakali na deklico misleči, da je šla s fantičem k njegovim roditeljem in da se bode kmalu vrnola. Ali čas je bežal, in deklice le ni bilo nazaj. Iskali so jo na vseh straneh, ali bilo je vse zastoj.

Tisti fantič bil je povodnji mož, ki je stanoval v tistej gori in je zahajal k deklici v podobi zalega fantiča vasovat. Neki večer jej je tako lepo prigovarjal, da ga je, nič hudega sluteča, dalje časa spremila. Pot je peljala mimo izvirk. Ko prideta blizu njega, popade povodnji mož deklico, in šla sta sredi hriba stanovat. Stanovanje je bilo iz čistega stekla. Ravnal je z deklico lepo, ali ona je vedno po svojih in po domu hrepenela. A kedar se deklica prav razjoče, začne povodnji mož nad njo godrnjati, in takrat pravijo sliši se v gori votel glas, kakor da bi voda silno čez skalovje bobnela.

10) Bil je nekdaž na Murskem polji priden človek, kteremu je pa vsako delo nesrečno izteklo. Že so mu hoteli prodati posestvo. Žalosten se odpravi od doma — in hoče oditi Bog vedi kam. Ko pride do nekega mosta, najde pri njem prijaznega mladenča, ki ga vpraša, zakaj je tako žalosten in kam gre. Kmetič mu pové kako in kaj. Nató mu mladenec, ki pa je bil povodnji mož, posodi devet sto „rajušev“ na sedem let; za tem pa skoči zopet v vodo. Ko pa kmet, ki si je z onim denarjem čudno opomogel, čez sedem let ravno tisti dan zopet k tistemu mostu pride in trikrat zažvižga, kakor mu je bil prej povodnji mož rekel, prikaže se star dedec iz vode in mu reče, da je v njegovega dobrotnika pred tremi leti v Dravi udarilo — in dolg mu je tedaj odpuščen.

11) Tam, kjer črna Mura zapušča Štajersko in se zavija na ogerske ravnine, živel je pred mnogimi leti ribič, ki je imel prav zalo in brhko hčer. Ta pa mu nenadoma začne glavo povešati in bolehati. Nekega večera ima oče ribič prav dober lov in se vrne pozno zvečer domú. Ravno pride do hrama, ko se še enkrat ozre proti vodi, in tú zagleda

svojo hčer z nekim možem na bregu reke. Oče se obrne na mah in hiti hčeri na pomoč, kajti tujec jo je bil ravnokar pograbil ter jo vlekkel proti vodi. Hoče se mu iztrgati, — pa vse zastonj — tujec poskoči daleč v vodo in potegne deklico za seboj, ki z neznanskim kričem v valovih izgine. Nesrečni oče skoči za roparjem, — pa zahman — voda požre tudi njega. Drugi dan so ga našli sosedje v trstji utopljenega — hčere pa nikdar nikdo več videl ni.

12) Nekde teče ne ravno širok, ali bister potok, ki se izliva v velik ribnik, kterega od vseh strani gosto bičevje obdaje. Tam je nekdam stanoval povodnji, tudi divji mož imenovan, v globini v svojem gradu. Po noči je prihajal na vrh vode in tam lepo prepeval. Tako je vodil ljudi s prave poti v bičevje in od tod jih zavlekel v svoj grad. Bal se je le samega žvižganja. Ko so napósled okolico izpremenili v travnike, videli so ga pastirji velikokrat o mraku vrh vodé. Ko so pa opazili, da se žvižganja boji, začeli so vsakokrat silno žvižgati in tedaj so ga pregnali popolnoma.

13) Nekega dne je nabirala mlada deklica gobe okoli velikega ribnika, kterega je obdajal velik gozd. Ko pride do njega, zgrabi jo divji mož in jo vleče do sredine ribnika v svoje stanovanje. Priskrbel jej je vsega, česar si je želela. Črez nekoliko časa mu porodi fantiča. A kmalu se jej jame tožiti po domu. Začne torej divjega moža prositi, naj jo pusti domú, da obiše svoje stariše. Pustil je ni posebno rad; da bi pa prišla zopet nazaj, priveže jej nit okoli noge, naročivši jej, naj se brž povrne, kedar pocuka za nit. Kmalu pride dekleta do starišev, ki so je bili silno veseli. Ko se je pa možu že predolgo zdelo, pocukne za nit, a dekleta ni bilo nazaj. Divji mož vzame otroka in gre za nitijo, ktero najde privezано za štor. Ko pride na dom svoje žene, razseka otroka, vrže polovico skozi okno, drugo polovico pa vzame seboj v ribnik nazaj.

14) V temnem logu bil je velik ribnik, v katerem je stanoval povodnji mož. Ljudje so ga večkrat videli sprehajajočega se po obrežji ribnikovem. Ko je prišla nekdam deklica iz bližnje vasi v ta log drv nabirat, plane povodnji mož iz vodovja, pograbi deklico in jo zanese v sredino ribnika, kjer je imel svoje stanovanje. Tukaj je bilo deklici vsega dosti. Ako si je kaj pozelela, bilo je že v omari, ktera je bila polna najdragocenejših rečij. Živela je tukaj že precej dolgo časa ter mu porodila tri lepe fantiče. A vendar se jej je začelo po starem domu tožiti. Zató je hotela iti gledat k svojim starišem, bratom in sorodnikom, kateri so jej po njenih mislih srečno živeli. Prosila je tedaj svojega neznanega moža, naj jo pusti na nekoliko časa domú. Dolgo so bile vse prošnje zastonj, a napósled mu je vendar omečila srce. Ker se je pa vedno bal, da bi mu odšla in se nikdar več ne povrnila, privezal jej je za nogo nit in naročil, da se mora takoj povrnóti, brž ko

potegne za nit. Z veseljem zapusti žena povodnji grad. Ali komaj ko je prišla iz ribnika, privezala je nit za štor in odbežala domú. Ko so jo domači zagledali, razveselili so se je zeló in jo pregovorili, da ostane domá. Dolgo jo je že pričakoval povodnji mož, pa vse zastonj. Potegzol je za nit, da se vrne. Ko pa je ni bilo, šel je za nitijo in jo našel na štor privezано. Ves togoten raztrga sedaj štor in se povrne v svoj stekleni grad nazaj. Tam je pograbil svoje otroke in jih med strašno nevihto nesel na ženin dom. Tú pa vrže enega otroka skozi okno, drugega razseka ter vrže polovico skozi okno rekóč: „Tú imaš polovico, polovico pa si obdržim jaz.“

15) Nekdaj je povodnji mož praljo sebój v vodo potegzol in je ni več pustil nazaj. Od začetka se jej je pri njem dobro zdelo, ali vendar se ga kmalu naveliča in ga prosi, naj jo pusti na suho. Povodnji mož usliši prošnjo, pripne deklico za verigo in jo pusti na suho zemljo. Tako je storil vsekdar, kedar ga je prosila, da bi jo na suho pustil. Ko je že dolgo pri njem stanovala in porodila četvero otrok, postajala je zmirom bolj in bolj žalostna. Nekega dne jo vpraša, zakaj se tako žalosti. Ona mu odgovori, da bi še vsaj enkrat rada svoje stariše videla. Ker jo je pa povodnji mož rad imel, dovoli jej to prošnjo, samo da mora o pravem času priti nazaj. Če tega ne stori, bode se njej in njenim otrokom slabo godilo. Ker se je pa njej dopadalo domá, pozabi celó na zapoved povodnjega moža. Izgovorjeni čas mine, ali nje še le ni nazaj. Nató se razsrdi povodnji mož ter umori njo in njene otroke in jih pojé.

16) Neka mati je imela dva sina in hčerko. Sina gresta nekega dne na polje orat, in velita materi, naj njima po sestri obed pošlje na polje. Tako se tudi zgodi. Sestra nese obed mimo velike vode. Na obrežji te vode se je pa vrtelo veliko kolo z veliko hitrostjo. Tú postoji deklica in si ogleduje to veliko kolo. Na enkrat se pa kolo ustavi, in velik kosmat mož se prikaže njej. Ta jo prime okoli pasú in jo zavleče v svoj povodnji grad. Brata sta se še zmirom zanašala, da prinese sestra obed, akoravno je že bilo poldne davno minolo. Ker pa le nikdo obeda ne prinese, podasta se domú in vprašata mater, zakaj ni sestra prinesla obeda. Mati se prestraši in pošlje hitro svojega starejšega sina za njo; zakaj tam se je že večkrat kaj hudega prigodilo. Ko do tistega kolesa na obrežji reke pride, udari po njem. Kolo se hipoma ustavi, a njemu se prikaže povodnji mož. Brat ga poprosi za sestro. Povodnji mož ga vzame sebój v stekleni grad ter mu predstavi kolač bronca in pol bokala žvepla rekóč: „Ako to poješ in spiješ, dobiš sestro nazaj, če pa ne, te vržem tako, da se v prosó razletiš. Brat ne more ne jesti ne piti. Povodnji mož ga res tako vrže, da se v prosó zdrobi. Sestri pa veli, naj to prosó pobere in hrani, ako hoče imeti spomin od svojega starejšega brata. Ker ni tedaj tega domú, pošlje mati mlajšega sina za njima.

Tudi ta pride do tistega kolesa, ki se mahoma ustavi, ko udari po njem. Nató se prikaže divji mož in ga vzame seboj pod vodo. Ondi mu predstavi dva kolača bronca in bokal žvepla ter mu zažuga, da ga v prah zdrobi, ako vsega ne pojé in ne popije. Ker ne more tega storiti, izvrši povodnji mož, kar mu je bil zažugal. Njegova sestra, jetnica povodnjega moža, pomete prah in ga hrani kot spomin svojega mlajšega brata. Mater popade silna žalost, ko ni nobenega njenih otrok več nazaj. Tedaj je pa zmirom Boga prosila, naj bi jej še podaril enega sina. To se zgodi. Ko je njen tretji sin dorastel, vpraša mater, zakaj je tako žalostna. Njemu se je sanjalo, da je imel dva brata in eno sestro, ki pa je vse povodnji mož polovil. Izmisli si torej zvijačo ter veli materi, da se mu je sanjalo o denarjih, ki so skriti pod oglom hiše. Tja pelje mater, privzdigne ogel in reče materi, naj segne pod ogel po denarje. Ko mati roko po denarjih stegne, spusti hišni ogel na materino roko in tako jo primora, da mu je vse od konca do kraja povedala. Zdaj gre najmlajši brat starejše svoje brate in sestro iskat. Ko do tistega kolesa pride, udari tako silno po njem, da se v male kosce razleti. Povodnji mož pride ves prestrašen izpod vode ter ga vpraša, kaj bi rad. Ko zvé, da bi rad imel brate in sestro nazaj, pelje ga povodnji mož v stekleni grad. Tam mu predstavi tri kolače bronca in dva bokala žvepla, kar pa mahoma pojé in popije. Zdaj se gresta metat, ali povodnji mož je bil slabejši, in mlajši brat ga tako stisne v kot, da mu dá na enkrat brate in sestro nazaj. Ker ga pa še ni hotel izpustiti, obljubi mu še, da ne stori odslej nikdar več kaj takega. Zategadel ni zdaj več slišati o povodnjem možu, da bi bil koga kje zgrabil ali da bi kje razsajal. (Dalje pride.)

Bosenske zanovétke.

Spisal *Rajko Perušek.*

XVIII.

Koran je sveto pismo mohamedancev. V 114 surah ali poglavjih je ves nauk velikega pegambara razdeljen. Ta odkritja božja, ktera je Bog po angelji Gjibrailu poslal svojemu ljubljencu, ne tičejo se samo religioznega nauka, temveč obsegajo tudi državljanske naredbe. Temeljni nauki Mohamedove dogmatike so: Edinstvo Boga, odkritje in „gjunakijamet“ ali sodni dan. Kar se tiče morale, ne more si človek lepših naukov misliti. Vse opačine se ostro karajo, pregrešnim obečajo se večne kazni, vse kreposti pako se priporočajo in obeča večno veselje v raji. Škoda je le, da veljajo vsi ti lepi nauki samo za muslomane. Turčin